

KÖZÉRDÉK

AZ ALSÓFEHÉRVÁRMEGYEI NEMZETI MUNKAPÁRT HIVATALOS LAPJA.

Megjelenik hetenként kétszer: esütörtökön és vasárnap.

Előfizetés: egész évre 12 korona.
fél évre 6 "
negyed évre 3 "
Egyes szám ára 12 fillér.

Felelős szerkesztő:
Dr. MÜLLER JENŐ.

Kiadóhivatal: FÖLDES EDE könyvkereskedése Nagyenyed.
Hirdetés ára: centiméterenként 6 fillér. Többszöri hirdetés
árkedvezményben részesül.

Nyilttér sora 40 fillér.

Tanácskozási rend.

(Ü. L.) Egész Európa csodálkozik azon, hogy a magyar parlamentet bármely pillanatban munkaképtelenné lehet tenni. Ilyesmí a külföldi parlamentekben elő nem fordulhat. A legalkotmányosabb államban Angliában, szigorúan megvan írva a parlamenti tanácskozási rend.

A törvényjavaslatok tárgyalása előtt, a miniszterelnök előre megállapítja, hogy mennyi időt enged annak megvitatására s mihelyt ez az időpont letelt, megkezdődik a szavazás, tekintet nélkül arra, vajjon a vita kimerült — vagy sem?... Az angolok természetesnek találják, hogy a miniszterelnök mint a többség feje megállapítsa azt az időt, mely nézete szerint a javaslat tárgyalásához szükséges, mert úgy okoskodnak, hogy a kinek valami mondani valója van, nem panaszkodhatik, hogy nézetét kinem fejthette, a ki ellenben csak az időt akarja fecsérelni és nem komoly argumentumokkal meggyőzni a házat, az nem vindikálhatja a maga részére azt, hogy ezt a privát kedvtelését a mások bosszantására üzhesse.

De arra is van biztosíték, hogy a javaslat paragrafusai is korlátozva tárgyalassanak. A több paragrafusból álló törvények megvitatására szánt időt ugyanis turnusokra osztják. Kimondják tehát azt, hogy egy ülésre hány szakasz elfogadása van szánva, ha az ülés letelt, a következő napon okvetlenül az az napi paragrafusokat veszik elő, az előző napi szakaszokat pedig elfogadottaknak, illetve vitát elő nem idézetteknek tekintik, hiszen a ki hozzá kívánt volna szólni, megtehetette volna előző nap.

Korlátok közé van szorítva az interpellálás! . . . Szigorúan van szabályozva a parlamenti bizottságok tárgyalása. Az obstrukció meggátlása a budgetnél is érvényesül. Rendszeren husz-harmincz napot vesz igénybe a költségvetés letárgyalása. A kormány azokat a tételeket veszi legelőször elő, melyekre az ellenzék nyilatkozni akar. Mihelyt azonban az idő letelt, még maga a miniszterelnök sem szólhat fel többé. Magával Asquith-tal a miniszterelnökkel megtörtént tavaly, hogy a percnyi pontosság-

gal megszabott idő véget érven, kénytelen volt beszédjét félbeszakítani, jölehet még egy fontos nyilatkozatot szándékozott tenni.

Hat az oly jelenetekre mit szólnak a hazai parlamenti rombolók, a mikor a rakoncátlanok követet, a parlamenti őrség kivezeti a Házból. Néhai Gladstone alatt teszem fel, csak egy ülésben huszonkilencz ir képviselőt vezettek ki. De hát Angliában az az elv van elfogadva, hogy a nemzet törvényhozó testületét nem szabad munkaképtelenné tenni, harcoljanak a pártok érvekkkel s ne obstrukcióval. Világuralma van Angliának s mégis ügyel a parlamenti rendre, a tárgyalások rendjére. Mennyivel inkább szüksége van a tanácskozási rendre a kis nemzeteknek mint a magyar is?

Lengyelországot az tette tönkre, hogy túl szabadság volt a parlamentjében, a mely folyon átváltozott szabadossággá. Ez lesz a mi sorsunk is, ha fék nem vettetik a parlamenti anarchia ellen. Az oly nemzet lejtőre jut, a hol a kisebbségi terror bármikor felboríthatja a parlamenti rendet. És hozzája azok, a kiknek oly gyászos kormányzati mult áll a hátuk megett. Mindent elárultak amit hirdettek és proklamáltak az abszolút felségjog uralmát. Hogyan, kérdezheti az olvasó? . . . Hát ezt megtevék a trónbeszédjükben, abban hirdetéik az abszolút felségjog uralmát, melynek parancsát „sem elodázni, sem meghusítani nem szabad.“ Sőt hozzátették, hogy „a kormányzati teendőket is a király állapítja meg.“ Nem az elvek, nem a nemzeti akarat, nem a törvényhozás alkotmányos elhatározása, hanem egyedül a korona, az abszolút hatalom. És ezek az emberek merik megint pózba vágni magukat, rakoncátlanok a parlamentben.

A tárgyalási rend érdekében tenni kell valamit. A magyar - nemzet nem vérezhetik el a hitvány pártérdek miatt! . . . A mostani eljárásuk is — hatalom-érdek. Nyeregbe szeretnének ülni a koncz utáni éhezők. Ezért foly az obstrukció és nem a katonai javaslatok ellen. A multban bevált az obstrukció, reménykednek megint. De az ily hata-

lom utáni törtetés, a magyar parlamentarizmus lejáratása, ha elvek mérközése helyett, a nyers erőszak foglalja el a tért. Ha egyszer aztán megszólal a halharang a magyar parlamentarizmus felett, akkor a magyar nemzet sorsa is eldőlt: az önálló nemzetek sorából kitöröltetik.

Az E. M. K. E. ünnepe.

(1911. szept. 8.)

Lelkes, impozáns, szinte páratlan nagy sikerrel folyt le Kolozsvárt a kettős nemzeti ünnep, a melyen az „Erdélyi Magyar Közművelődési Egyesület“ ülte meg fennállásának negyedszázados jubileumát kapcsolatosan az Országos Közművelődési kongresszussal. A magyar társadalom öntudatának, a nemzeti kultúra eleven erejének hatalmas megnyilatkozása volt ez az ünnep, amelynek emelkedett hangulata a béke és szeretet, a nemzeti önbizalom és emberi hivatás fenkölt erzéseiéből fakadt.

Erdélyből úgy, mint az Alföldről, Délmagyarországról, a Felvidékről és a Dunántulról, Pestvármegyéből és Budapest székesfővárosból ezren és ezren jelentek meg. Elküldötte üdvözlét a legtávolabbi falu és megye is. A város egészen lobogódiszben állt. A Ferencz József-uti vashidnál két hatalmas és diszes diadalkapu várta az érkezőket.

A reggel 6 óra 26 perczkor érkező vonattal érkezett meg Kolozsvárra gróf Zichy János vallás- és közoktatásügyminiszter, akit a betegsége miatt elmaradni kénytelen József főherczeg helyett a király legmagasabb személyének képviselővel bizott meg. Zichy miniszter aki egyszersmind a kormányt is képviselte, titkára dr. Kisfaludy Kálmán kíséretében jött. Az Emke direktorium nevében Zeyk Dániel alelnök fogadta és üdvözölte a pályaháznál. Zichy miniszter a New-York-szállóbeli lakására hajtatott, a mely előtt két katonai díszőr volt felállítva. Az ünnepély megkezdése előtt a főispáni kar több tagja együttesen és a klérus több tagja tisztelgett Zichy János miniszternel.

Reggel 8 órakor a Máv. „Összhang“ zenekara vonult végig a főutczákön és tereken zenezőval. Fel kilencz órakor hálaadó istentisztelet volt egyszerre és egyidejűleg a város Mátyás király-téri róm.-kath., Bocskay-téri ref., Kossuth Lajos-utcai unitárius és ev., a Ferencz József-uti izr. neol., valamint izr. orth. templomokban is. A főtéri nagytemplomban Fetser Antal nagyváradi felszentelt püspök fényes segédlettel celebrálta a misét. A ref. templomban dr. Kenessey

Béla püspök, az unitárius templomban Ferencz József püspök, az evang. templomban Dianiska Frigyes lelkész, az izraelita templomokban dr. Eisler Mátyás neológ és Glasner Mózes orth. főabbik végeztek az istentiszteletet. Majláth Gusztáv Károly gróf v. b. t. t., erdélyi róm. kath. püspök római utjában megbetegvén, Marienbadból gyönyörű levelben üdvözölte az Emkét és a kongresszust s helyettesítéséről is ő gondoskodott. Fel 10 órakor volt a gyülekezés a közgyűlésre és a kongresszusra Kolozsvár rendelkezésre állható legnagyobb terme, a Rákóczi-sétányi szinkör díszes csarnokában, amelynek elejét díszbe öltözött gyalog és lovasrendőrök állták el. A szinkör előtti téren hatalmas érdeklődő sokaság verődött össze, gyönyörködve a diszmagyarba öltözött vendégek és notabilitások és népi kosztümökben csoportosan érkező küldöttségek felvonulásában. Az előkelőségeket, közeletűnk jeleseit lelkes óvációban részesítették.

Képviselve voltak az arisztokrácián kezdve a népig minden társadalmi osztály. A másodemeleti erkélyen volt elhelyezve élénk, színes ünnepi ruhájában az Emke mozgalmá folytán őseik hitere és nyelve visszatért hunyadmegyei kisbarcsai és csernakereszturi magyarok daloskőre, férfiak és nők együtt veve. Itt és a földszint állóhelyein foglalt helyet Kolozsvár külvárosi gazdanépe, az u. n. hóstáti magyarok, kik kek ünnepiükben asszonyaikkal és leányaikkal együtt, mint a magyar- és közép-utcai Bocskay-kör és a kétvízköz és hidelvei Rákóczi-kör tagjai, ref. lelkészeik, Barabás Samu és Benedek Árpád vezetése alatt lobogósan vonultak föl.

A zöld asztalnál közepén Fekete Gábor kolozsvári kir. ítéltáblai elnök foglalt helyet. Mellette jobbról Széll Kálmán, mint az Országos Közművelődési Tanács elnöke báró Jósika Samu, a főrendiház alelnöke, Rakosi Jenő, az Emke örökös disztagja, gr.

Bethlen Pál, alelnök, Árkay Kálmán, az Orsz. Közművelődési Tanács elnöke, Sándor József, udvari tanácsos, t. alelnök-főtítká, — balról pedig: Berzeviczy Albert, a képviselőház elnöke, gróf Apponyi Albert, az Emke örökös disztagja, gróf Esterházy Kálmán főispán, Zeyk Dániel alelnök, Merza Lajos kir. tanácsos, főpénztáros ültek. Az elnökség mögött az emelvényen foglaltak helyet: gróf Bánffy György, királyi főajtónálló mester, a reggeli istentiszteleten résztvevő püspökök, a különböző testvéregyesületek elnökségei, az Emke tisztikara és választmányi tagjai. A trónszék mellett az Emke lobogóját tartotta két díszbe öltözött huszár.

Pontban háromnegyed 10 órakor Fekete Gábor bejelentette, hogy őfelsége képviselésével gróf Zichy János van megbízva és kéri, hogy gróf Bethlen Pál elnöklete alatt 21 tagu küldöttség hívja meg a király képviselőjét a gyűlésre. A küldöttségben képviselve volt minden társadalmi osztály és foglalkozási ág, nem feledkezve meg az Emke a kir. tanfelügyelőknél kívül a neptanítókról sem. Az érkező királyi képviselőjét az előcsarnokban pár szóval üdvözölte gróf Bethlen Pál és azután a terembe vezettek. Megjelenésekor a kisbarcsai és csernakereszturi népdalokör Zsigmond Ferencz karnagy vezényletével rázendített a Himnuszra. A királyi személynök így vonult a trónemelvényig, hol állva maradt s a Himnusz elhangzása után Fekete Gábor elnök engedelmet kért, hogy a közgyűlést megnyithassa. Indítványára hódoló tavrátot küldöttek O felségének. Indítványozta tovább az elnök, hogy néhai József főherczeg emlékére és nevére, aki az Emke és Erdély ügyei iránt negyedszázadon át a legodaadobb és allandobb támogatással és partfogással viseltetett, az erdélyi tanítók ujonnan felállítandó kolozsvári „Leányotthona” számára össze-

sen egy 100.000 koronás alap létesíttessék, ezenkívül József főherczeg neve alatt 10.0000 korona jutalom fog szétosztatni az erdélyrészi legérdemesebb neptanítók között. — Helyesléssel vette tudomásul a közgyűlés azt is, hogy egyszerre és egyidejűleg a közgyűléssel az Emke első rendes elnöke, díszelnökei és kilencz legnagyobb alapító sirját az ország minden részében küldöttségek útján megkoszorúzták.

Megnyitó után az üdvözlések következtek. Mindenekelőtt József főherczeg táviratát olvasta fel Sándor József t. alelnök főtítká. Mely sajnálattal és részvétellel fogadták a betegen fekvő Beldi Ákos gróf ama sürgönyüdvözlését, mely szerint bocsánatot ker, hogy nem lehet jelen az egyesület közgyűlésén, melyhez „szíve minden csepp vére köti.” Tudvalevő, hogy Beldi Ákos gróf elébb mintegy főkválasztmány elnöke, majd Kolozsvárt központi Emke-alelnök s 15 év óta elnök, negyedszázad óta szolgálja hűséggel és odaadással az ügyet. A beteg grófot sürgönyileg üdvözölték. Az ország majdnem minden vármegyéje, városa, százakra menő erkölcsi testület és egyes fejezte ki ezenkívül sürgönyileg, vagy levélben üdvözlését. Gróf Esterházy Kálmán főispán állott fel ezután és lelkesen, lendülettel előadott rövid beszédben fejezte ki a kormány üdvözlését. Br. Jósika Samu, a főrendiház alelnöke a főrendek üdvözlését tolmácsolta.

Berzeviczy Albert, a magyar képviselőház, a Magyar Tudományos Akadémia és az irodalmi egyesületek nevében mondotta el beszédét az ő nagy szónoki erejével és a kulturáért való lelkesedésével.

Majd Széll Kálmán, az orsz. közművelődési Tanács elnöke, a vármegyei törvényhatóságok nevében Tarnai Gyula, Borsod-megye alispánja szólt hatásosan. Budapest székesfőváros nevében Almady Géza városi tanácsos, a magyar városok nevében Kovács

Moszkva.

(Utirajz.)

Irja: Molnár Gyula.

A Metropole-szálloda jobb oldalán a tágas Színház-térről nyílik egy kissé emelkedő fekvéssel bíró széles Színház-utca, mely élénk forgalmával, elegáns üzleteivel, sűrűn közlekedő villamos kocsjáival egy világáros nagy forgalmáról teszen tanúságot. — Ezen az uton visznek ki a villamosok Moszkva egyik legszebb parkjába a Petrovskij parkba. Nem messze a Metropole szállótól ugyanezen az uton egy fehér várfal tövében az első orosz könyvnyomdásznak Theodoroff Joánnak egy kisebb álló bronzszobra látható, a mint elgondolkozva első nyomtatványát olvassa.

Másnap a Metropoleban elköltött izletes reggeli után az előállott orosz izwocsik igen fényes landauerekben körülvisznek bennünket Moszkva széles és tágas utcáin, melyek a város éjszaki és keleti felén terülnek el. Tömerdek templom, klastrom, diadalkapu és európai modorban épített ház tárul élénk. A templomok retek, hagyma, ananász alakú kupolái, minaretté szerű karcu toronyaiuk se szeri se száma. Utunk közben párszor átmegyünk a Moszkva folyón, mely a Marosunkhoz hasonló nagysága és a Krassnocholmskij és Krimskij hidak által van athidalva.

E kőből épült hid közvetlen-közlekedésben a III-ik Sándor-téren emelkedik Moszkva egyik legfényesebb és bizánczi

stylusban épült Megváltó székesegyháza fehérmárványból, gazdag aranyozással. A közepén van a főkupola és négy sarkán négy retekalku kupola látható arany bádogtetővel bevonva. A 12 hatalmas román stylben kiépített kapukhoz (három-három bronzkapu gazdag díszítéssel) széles gránitlépcsőzet vezet fel. E templom vezetőnk állítása szerint 20 millió rubelbe került és annak a tiszteletére épült, hogy Moszkva megszabadult a betető franczia seregtől. Temérdek ablak világítja meg a belsejét, mely oly kapraztató gazdagsággal van elhalmazva, hogy gyöngétoillamkeptelen leírnia bennelátott sok értékes holmit. Aranyval van itt gazdagon díszítve minden, különösen a szent képek a sok briliáns és drágakövek sokaságától alig, hogy látszanak, a drágakövekre eső fény vakító világosságában. A templom fő kupolája alatt Jézus óriási alakja látható, a mint áldólag nyújtja ki kezét a kisdéd gyermekek felett. Itt látható a császár gazdagon díszített trónja. A császár, ha Moszkvában tartózkodik, részt vesz az isteni tiszteleten, de az egész idő alatt áll s így ülőhelye nincs egyik templomban sem. Mozaikkal gazdagon kirakott falak és szent képek vegyülnek itt össze a fehér márványoszlopok csodás színezetével. Megnézzük a szentélyt is, hova csak mi, a férfiak nyertünk be bocsátást, míg a hölgyeink kíváncsian várakoztak ránk, remélve, hogy valami rettenetes dologgal fogjuk kielégíteni várakozásukat. Pedig a szentélyben, hová nőknek belepni nem szabad, semmi különös nem volt, mindössze egy tágas helyen feküdt a met-

ropolita aranyhímzéssel gazdagon kivarrott széke, mögötte az utolsó vacsora freskója volt látható egy félkör alakú fulka alatt.

Innen a Moszkva-aretsky hidon át hamar a Kreml elé jutottunk. A Kreml annyit tesz, mint erőd. Rettenetes Iván császár alatt épült. A 16-ik század közepén ugyanis Rettenetes Iván császár, ki a tatár fejedelmeket meghódolásra készíteti és a nagy Oroszbirodalomnak alapját vetette meg, Moszkva építkezése tekintetében sokat tesz. Míg előtte Moszkva csak faházak kis városka volt, a több mint 100.000 négyszögölnyi területen felépítette a Kreml-t, mely kedvenc tartózkodási helye lön. 1552. év augusztus 20-án 300 ezer orosz fegyverrel támadta meg a tatárok fővárosát Kazánt és később bevette Asztrachánt és így sikerült neki egy hatalmas birodalomnak alapját megvetnie. Moszkvát naggyá és koronázó székhelyévé tette, hová diadallal vonult vissza küzdelmes háborúiból. Míg Sylveszter (egy szerzetes) és Adasav egy nemeslelkű orosz befolyása alatt állott a császár, minden jól ment, de a császár kezdett gyanakvó lenni és halmészámra ölette a bojárakat, akik látszólag ellene törtek. Most is látható éppen a Kreml előtt a Vörös téren egy kőből épített kerek rotunda, ahol a kivégzések történtek. Itt ölette le Rettenetes Iván mindazokat, akiket a legkisebb gyanu kezdett ki.

Mi a Kreml-be a Borowitskija kapun át kocsiunk fel a vár udvarára, melynek retteneteseu rossz kövezete legott szemünkbe ötlött. Óriási téren basilika, tem-

József Debreczen polgármestere mondott üdvözlést. Ezután Rákosi Jenő szólott mély figyelem közt és Apponyi Albert gróf. Szvacsina Géza udvari tanácsos, Kolozsvár polgármestere a város nevében mondott köszönetet az Emkének. Az Emke negyedszázados működéséről rövid visszatekintést nyújtott Sándor József alelnök-főtákar. A kisbarcsai és csernakereszturi népdalokör a „Szózat”-ot zendítette rá, amit a közönség együtt énekelt velük. A közgyűlés ezzel véget ért Zichy János gróf a király képviselője elhagyta a trónemlékvényt és mentéjét letéve, mint a kormány képviselője foglalta el helyét az elnöki zöld asztalnál nyomban kezdődő közművelődési kongresszuson. Delben pedig nagy közebéd volt.

Az Emke és az Astra jubiláris közgyűlései.

Az a körülmény, hogy az összes magyarországi románok irodalmi és közművelődési egyesülete, továbbá az erdélyi magyar kultúregylet folyó hóban tartották és pedig az első fennállása óta 50-dik, az utóbbi 25-ödik rendes évi közgyűlésüket. Alkalmat és módot nyújtott mindkét hatalmas és virágzó egyesület jelentésekben és más formákban is eddigi működésükre visszatekinteni és az eddigi elért eredményeket megállapítani. Mivel az Astra közgyűlése éppen vármegyénkben volt Balázsfalván, a következő sorokban megfigyeléseinkről kívánunk beszámolni, melyeket a balázsfalvi és kolozsvári diszközgyűlésen tettünk.

Kik voltak Balázsfalván a jubileumi közgyűlésen? A kormány képviselőjében vármegyénk főispánja, néhány vármegyei tisztviselővel és érdeklődővel. Balázsfalváról részt vett a főszolgabíró és szolgabíró. Ennyin voltak a hatóságok részéről és ugyanennyin voltak

pliomok, kolostorok, csári paloták, kaszarnyak, államhivatalok vannak itt egymás hata. Maga a csári palota roppant nagy kiterjedésű fehér épületből három emeletes magasságában. Külső része nem éppen királyi kinézetű, sok helyütt a vakolat bomlik le, de a vesztibülből széles márványlépcsőzet vezet fel a palotába, ahol a bejáratnál legott szembetűnik egy óriási nagy festmény a nyitott ajtón át, mely azt a jelenetet ábrázolja, amikor I. Sándor császár fogadja a moszkvai bojarok küldöttségét és atveszi tőlük a kenyeret és sót.

Soha ennél természetesebb festményt nem láttunk. Mintha eleven alakok várnának bennünket a festő vásznan, bennünket az ide tevedt magyarokat. A feljárt két oldalán haborus képek és apróbb szobrok vannak elhelyezve. Vegigmegyünk a csári palota rengeteg sok szobáján, óriási termek; itt van a György-terem, mely egymagában 61 méter hosszú, 19 méter széles és 17 méter magas és fehér márványoszlopok egész halmazával, óriási, az Uralból hozott kincsek egész garmadája van feldisztatva. Ezen teremből nyílnak az egyes rendjelek alapján elvezetett termek, a fekete sas-rend, Nikolaj, Alexander Newskij, Ilk Katalin, stb. fekete, sárga, piros, rózsaszínű selyem tapétákkal és ugyanily szövetű butorokkal gazdagon elhalmozott termek. Az ajtók gazdag aranyozással, a parkettek oly szép mintával bírnak, melyről csak az Ezeregy éj meséiben lehet olvasni. Mindegyik teremben, a falakon, ajtókon, a

magyarok. Jelen voltak a balázsfalvi, nagyváradi, lugosi görög katolikus, — nagyszabados, aradi és karánsebesi görög keleti főpapok, — akik a közgyűlésen a legfőbb helyet foglalták el és úgy az általuk tett felszólalásokban, mint a hozzájuk intézett kérdésekben kétségbevonhatatlanul megállapítható, hogy az egyesület életében a legjelentékenyebb szerepet ők töltik be és ezzel együtt az is bizonyos valóság, hogy a román népnek ők a valódi vezetői.

Jelentőséget kell tulajdonítanunk annak is a jelenlévőkről szólva, hogy a román királyságból is voltak talán 40-en. Valószínű, hogy ezek a romániai vendégek nagyobb részben erdélyi vagy más külföldi fűrdőkről és nyaralóhelyekről jöttek össze, mi azonban érdeklődésükön mit sem változtat. Valószínű továbbá, hogy voltak köztük olyanok is, kik vagy még magyar állampolgárok, vagy azok voltak, de bizonyos, hogy olyanok is voltak, kik megjelenésükkel a romániai összeköttetés tisztán és hamisítatlanul dokumentálták.

Volt egynehány — 3—4 közös hadseregbeli tiszt, köztük egy altábornagy és volt szemérmék után 4—5000 román földmives, túlnyomó részlen Kisküküllő megye és vármegyénkből Miháczfalvaig. Ennek a körülménynek mi nem tulajdonítunk akkora jelentőséget, mint némelyek tették.

A 4—5000 román földmives a közeli falvakból jött le azért, hogy az egész ünnepélynek háttérrel adjon és az első napon felvonulásokban és román nemzeti tánczokban mutassa be magát. Már az a körülmény, hogy csak a közeli falvakból jöttek le és a cél, a miért bejöttek, t. i. hogy felvonulások, tánczokat mutassanak be — kizárja annak a feltevésnek alaposát, hogy az Astra oly mélyen gyökerezik a népben és 50 év alatt annyira elterjesztette hálózatát a népben, hogy az spontán jött bizonyosságot tenni lelkesedése és közreműködéséről. Így a 4—5000 román földmives szerepeltetése a ren-

menyezeten ott van az illető rendjel nagymértetű művészies utánzata.

A nagy csári palotának meg van meg a régi csárok idejéből fennmaradt alacsony, boltozott szobáival és cifra riktó színekkel mázolt falaival látható része, melynek egyik terme volt a régi duma helyisége hol kihallgatásra vártak a bojarok, ezek mellett szűk lépcsőkön apróbb helyiségekbe juthatni, hol női fülkék láthatók régi módi diszes fabutorzattal. Se szeri, se száma a sok apró kis helyiségnek mindegyik más-más rendeltetéssel. Az emeletre csigalépcsők visznek fel rejtett ajtókkal, rejtett kijáratokkal, honnan egy fényes termen át karsu torony mellett egy plateaura lehet kijutni, honnan szép kilátás nyílik az egész Kreml-re. Az ugynevezett Wladimir teremből vezet le a Kreml udvarára a híres Veres lépcső, mely onnan nyerte elnevezését, hogy ezen a lépcsőn gyilkolták meg azokat a bojarokat, a kik Rettenetes Ivánhoz kerültek kihallgatásra. Elve kevés ember ment le ezen a lépcsőn. A lépcsőzet szürke márvány és itt ölte meg Rettenetes Ivan saját maga édes fiát, Zsófia hercegnő pedig a három Nariskin testvért és egy csomó társát. E palota-rezben van meg a régi trónterem is gazdag aranyozással, szinarany falakkal, alacsony menyezettel, szines ablaküvegekkel.

Láttuk a régi palota ebédő termét, a hol az ünnepélyes ebédeket tartották, míg a köröskörül levő gallerián a csárnó és udvarhölgyei a lakomákat egy felsőbb fekvésű

dezők részéről nagyon ügyes volt, de azt amit mutattak, úgyis tudtuk, hogy t. i. a román nép külön ruhaviselettel bír és községenként változó külön nemzetiségi tánczaik vannak.

Nagyobb jelentősége volt azonban annak, hogy a román intelligencia az ország minden részéből nagyszámban jelent meg és lelkesedéssel ünnepeit. Az egyik vezető román ur, kit a közönség „bagye Györgye” névvel tisztelt meg — gondolom — illésházi Papp György felköszöntőjében büszkén hivatkozott arra, hogy ezélt 50 évvel még nem volt román intelligencia, ma azonban van. Hát ez teljesen igaz. Ügyvédek, orvosok, papok, tanítók, birtokosok és magánhivatalnokok ma nagy számmal vannak a románság köréből, de engedjen meg Papp György — ezt az eredményt nem az Astrának tulajdoníthatni. Az Astra egy ily nagy eredmény elérésében a kocsai rudján ülő légyhez hasonlít, hanem az evolúció, az általános fejlődés törvényei — igen sok román felekezeti alapítvány, főkéim a Gozsdu féle nagy alapítvány és az a liberális politikájt az egymásután következő valamennyi magyar miniszteriumoknak, mely a fejlődést elősegítette — mind együtt működnek közre a túlnyomó részben jobbágysorban élő románság felszabadulása — a jobbágyság eltörlése után abban, hogy ma az eladdig egységes nemzetiségből egy intelligens osztály kivált. Hogy ez az osztály lelkesedéssel ünnepeit a román közművelődési egyesület 50 éves fennállását és működése eddigi eredményeit, ezt természetesnek látjuk és ez a lelkesedés ennek az intelligenciának becsületére válik. Ez és még egy körülmény ad jelentőséget a balázsfalvi ünnepélynek. Ez a második azonban egy szomorú, sivár negatívum.

Az röviden, hogy az Astra ünnepélyei és közgyűlése teljesen nélkülözött — a leggondosabban kikerült minden jelt és nyomot, mi arra mutatott volna, hogy az Astra mégis csak egy a magyar állam területén,

titkos erkélyről néztek végig alacsony ablakok mögöl, rejtett függönyök közül.

Szebb királyi palotát mérhetetlen gazdagságával el sem lehet képzelni. Az újabb építkezési termek impozáns mintákkal hatnak a szemlélőre. A budai királyi palota is egyike a legszebb királyi palotáknak, de gazdagságban, diszben meg sem közelíti a moszkvai Kreml-ben levő királyi palota szépségeit, a hol a régi építészeti stílus remekei a modern építészeti stílus eredményeivel egy fenséges harmoniában egyesül. Lehetetlen hű képet adni azokról a sok szép látványokról, a mik a moszkvai Kreml királyi palotájában a néző elé tárul.

Mennyi fény és mennyi árny egyesül itt össze a palota minden zugában! Mennyi öröm és mennyi bánat tanyázott itt az általunk végig járt termek egész sokaságán! Ha azok a néma falak beszélni tudnának! Vezetőnk sok hatborzongató históriát talált fel számunkra.

A csárok a veres lépcsőn jönnek le a királyi palotákból a Kreml terén álló koronázó templomba. Ez éppen a régi királyi palota mellett áll, belseje gazdagon van aranyozva, sőt izlés ellenesen, a gyémánt, brilláns kövek és egyéb drágakövek egész halmaza látható itt az aranyba foglalt szt. képek aranyos lemezein, a melyekbe a szt. képek arcaival foglalják.

Minden csár köteles Moszkvában is megkoronáztatni magát és e végből Moszkvába kell jönnie.

(Folytatjuk.)

egy a magyar kormány hozzájárulása alapján létező és működő egyesület. Egy hivatalos felköszöntő a magyar kormányra a díszében — azt hiszem ez nem több, mint egy kalapemelintés az utcán ismerősök között.

Egy nemzeti színű zászló sehol. Mivel azonban zászló csak kell hogy legyen, kivált a földműves nép felvonulásában — hát használtak fölös számmal kék lobogókat.

Egyetlen szó vagy emlékezés arról, hogy az egyesület jelenlegi alapszabályait 1897-ben a magyar kir. belügyminiszter hagyta jóvá, hogy ötven évvel ezelőtt voltak magyar tiszteletbeli tagjai is az egyletnek, — egy szó, hogy főpapjaik a magyar állam adományából bírák nem éppen jelentéktelen javadalmakat, hogy Balázsfalva Magyarországon van, hogy Magyarország is van — erről hallani, látni semmit sem lehetett.

Ezt a tényt mi megjegyezzük, mely sajnálattal kiemeljük, de tartózkodunk megfigyeléseinkből bármiféle következtetést vonni.

Ennek a két körülménynek tulajdonítunk a balázsfalvi napokban jelentőséget és nem tulajdonítunk jelentőséget a balázsfalvi fiók által rendezett kiállításnak, mivel kivéve a háziipari szövéseket és kézimunkákat, ott a kezdetnek a kezdeteit láttuk csak és különösen feltűnt, hogy egy vármegye lakosságának több mint 80%-a, mely tulnyomó részben földművelésből él — éppen ezen a téren annyira nem birt semmi jelentőséget felmutatni, hogy egy szancsali, tehát más vármegye földbirtokos terményei képezték önmagukban a megfigyelésre érdemes dolgokat.

(Folytatása következik.)

HIREK.

— **Eljegyzés.** Máhr Kleonin tanítónőt eljegyezte Tokos András, a marosvásárhelyi Agrártakarékpenztár könyvelője.

— **40 éves házassági ünnep.** Városunk egyik érdemes és köztiszteletben élő polgára, Jakab Károly és neje született Kresák Katalin házasságuk 40-dik évfordulóját ülték meg f. hó 9-én. A házasság e nevezetes évfordulóját szép családi körben tették ünneppé a gyermekek, vők, unokák és a család hozzátartozói. A derek, munkában példásan élő házaspárnak az évfordulón mi is jókívánságunkat fejezzük ki.

— **Névmagyarosítás.** Klein Béla pü. hivatalnok és kiskoru Ilona leánya vezetéknevét Balázsra változtatta át belügyminiszteri engedéllyel.

— **A Váradi-kert parcelláinak eladása.** A Váradi-kert parcelláinak eladás a rohamosan halad, úgy hogy a 43 db. parcellából már csak 7 eladatlan és pedig a 17—24 számokkal jelöltek egyenként 3016 kor. kikiáltási árban. Felhívjuk tehát a közönség figyelmét ezen egyenként 377 □-öl területű építésre igen alkalmas parcellákra, melyek az eddigi érdeklődésből következtetve f. hó 16-án (szombat) d. e. 10 órakor valószínűleg el fognak adatni. A parcellák eddig általában kikiáltási áron felül adtak el. A szombaton megtartott árverésen 18 parcella adatott el 39237 kor. vételárért.

— **A torda-topánfalvi—abruddányai vasút vonala** egyik legszebb vasút vonala lesz Erdélynek. A vasut Tordától ki-

indulva végig az Aranyos mentén épül, érinti Bőrévet, Offenbányát, Nagyoklost, Podságát, Lupsát stb. Topánfalvat, Abrudbányát. A természeti kincseknek és látványoknak a szép tája ez az út, az erdős és magas szikla hegyek közt kanyargó Aranyos völgye. De arról most említést akarunk tenni, az inkább a vasut építése. Valami szokatlanul megkapó, vonzó látvány az, hogy a nehélszűk völgy miatt az Aranyos folyó és az országot mellett milyen nagy eróművi munkát fejtenek ki sziklabontásokkal, robbantásokkal. Ezeket kívül a magas kőmunka, kőfalak emelése, a kis vasut kigyózó útja, kapaszkodó emelkedései a sziklahegyek között igen érdekes emberi munka. A kőmunkát olaszok, a földmunkát alföldi magyar kubikosok, a fejtőmunkákat vegyesen a vidékbeli lakosok, innen csombordiák, miriszlóiak, lapádiak, gombásiak, azután bolgárok, szerbek végzik. Valóságos népvándorláshoz hasonlít egy vasut építése; a munkások vidékük nepszokása szerint elnek csoportokban, magában ez is festői látvány. A legnehezebb és legszebb része a vasutépítésnek Nagyoklostól felfelé Lupsáig. A vasut vonalán tizenegy állomás és öt megállóhely épül. Topánfalvat az Aranyos kanyarulatánál érinti, a robbantószergyár közelében és úgy megy az Aranyoson keresztül Abrudbányára, a mi szép fekvésű bányavárosunkba. Tordán külön átrakó-állomást építenek.

— **Villámcsapás.** Gombostelke községben óriási vihar dühöngött, az emberek rémülten menekültek házaikba. Egyszerre egy villám hatalmas dörgéstől, csattanástól kísérvé lecsapott Pap István istállójára és azt lángra lobbantotta. A nagy zivatarban nem lehetett a tüzet oltani, így a szegény ember istállója földig égett. Szerencsére sem emberéletben sem pedig állatban nem esett kár.

— **Megvadult bika.** Borzalmas eset történt Mikoszilvason. A grófi uradalom csürbőroja Degán Todor a bikát eresztette ki az istállóból. A bika megvadulva a csürbőroinak routott és a szerencsétlen embernek a hasát szarvaival felmeteszte. Az öszszegyült embereknek sikerült a megvadult állatot lefogni. A súlyosan sebesült embert azonnal orvosi gyógykezelés alá vették.

— **Kutba fult pásztorfiu.** Kocsis János 8 éves magyarbeczei pásztorfiu f. hó 1-én az ottani határban levő kutba fuladt, kit pásztorfarsa talált meg egy pár óra múlva. Bűncselekmény nem forog fenn, vigyázatlanságának lett áldozata.

— **Buzásboocsárd és vidéke** ifjúsága f. év augusztus 26-án Buzásboocsárdon úgy anyagilag mint erkölcsileg fenyesen sikerült műsoros batus tancsmulatságot rendezett a buzásboocsárdi ref. egyház „torony-alap” javára. A műsor pontjaiban Kovacs Nagy Irma és Brunner Beczi öszszevágó, közvetlen melegséggel előadott dialoggal, Rada Henrik precíz hegedű szolóval és Pataky Dundika szavalattal szereztek élvezetet a szep számban megjelent közönségnek. Soron kívül Kovacs Károly szászsebesi lelkes e. m. főjegyző kurucz nótái nyújtottak műelvezetet. A lelek mellett a test is megtalálta a maga táplaleket azokban a jóízű etelekben, melyet a jó mamák és szorgos leányok oly dicséretesen tálatk fel. Regi jó idők tüntek fel előttünk, mikor természetesség, egyszerűség volt az uralkodó jelszó; száműzve volt minden erőltettség. Ifju és öreg egyaránt jó kedvre, tánczra perdült. A mulatság öszszes bevétele volt 236 kor. 30 fill., kiadása 152 kor. 55 fill. Tiszta jövedelem marad 83 kor. 75 fill. Mindazoknak, — kik a mulatság erkölcsi és anyagi sikerét szives áldozataikkal előmozdították — hálás köszönetemet fejezem ki egyházam és magam nevében. Buzásboocsárd, 1911. szeptember hó 2. Pataky Gyula ref. lelkes.

Több pénze

akkor lesz, ha nélkülözhetetlen, olcsó és tartós szőttésárukat csak a nagyenyedi szővőgyárból vesz. Árjegyzék in gyen küldetik.

SZINHÁZ.

Szerdán az újabb sikerű Lehar-darab, a Czigányszerelme című operette került címre, nálunk először. Közönségünk jól ismeri és szereti Lehar kitűnő zenéit, tehát nem lepett meg az az érdeklődés, amelylyel az egész nezőteret zsufolásig megtöltötte.

A darab meseje egyébként az mostani operettek javított kópiája, eredetiség alig van benne; csupán a szép zene lendíti. Ilyenkor a jó színészre vár a feladat, hogy tudjon élvezetes játékot teremteni. És ez sikerült Fűredi Vilmaúak (Zorika) és Kun Sándornak (Józsi cigány) mint czimbéli szereplőknek, de nem mindegyik jelenetükben. Játékuk nehésvontatott volt. A zenében serkentőnk kell előbbit, Kertész Sándor a nevelés-Drágutin Peter alakját találóan mutatta be. Sándor Ilonka (Jolan) és Tompa Béla (Kajetan) a házaseletet figurázó epizód-szereket sok igyekezettel, kedvel játszották meg, élvezetere a közönségnek. Jámbor György (Boleszku) két szép enekével szerzett elismerést. Utoljára hagytuk szándékosan Rozsahegyi Sarit, a vig Kőrösházi Ilonát; a tűz, a lappangó parázs, majd a lobogó tűz a játéka, ebben a szerepben. Élénken, könnyedén, vonzón s még több változatban játszott, enekszámait, tánczait mindegyre kívánták Kaló Geza kísérere melletti játéka és eneke meg éppen eredeti volt. A többi szereplők is hozzá járultak az újdonság jól sikerült előadásához.

Penteeken délután felhelyá.akkal Az ez red a pját ismételték kis számu közönség előtt. Este a parasztkisasszony, Berczik Árpád énekes népszimtműve — jó előadásban nagyobb közönséget érdemelt. A czimszerepben Jolan (Rozsahegyi Sári) a néplelek természetes megnyilatkozását közvetlen melegséggel, ahol kellett népies pajkossággal játszott, szép enekeivel kellemes hatást ért el. Fátoly Gergelyt a csinosan festett parasztleányt Kun Sándor eleven temperamentummal személyesítette, gondos tájszó-lással, sikerült nótáival egészítve ki élvezetes játékát. Tompa igazgató pesti urcsa eredeti stereotip-alak volt. E nehéz alakítást biztos tudással hozta színre. P. Török Kornelia (Gönczölne), Saary Margit (Matild), Kertész (Sánta Matyi) és Ráday, Székely, Pusztai a három falusi gavallér, és Makai jók voltak kisebb szerepeikben. A kar is figyelemmel volt a jó tagokból zenekar álló gondos játékára.

1394—911. sz.

Árverési hirdetmény.

Alulírott a közsegi képviselő-testületnek megbizásából ezennel közhirre teszem, hogy **Miriszló közsegi kocsmaházát** Miriszlón a körjegyzői irodában nyilvánosan tartandó árverésen **1911. szeptember 17-én** d. e. 10 órakor a legtöbbet ígerőnek (6) hat egymás után következő évre es pedig folyó év október 1-től 1917. évi december hó 31-ig haszonbérbe fogom kiadni.

Kikiáltási ár 800 korona.

Bánatpenzül a kikiáltási ár 10%-ka fizetendő be.

Az évi bér évnegyedenként előre és pedig egyenlő részletekben, a folyó évre eső haszonbér egyszerre folyó év október hó 1-én fizetendő be a közsegi pénztárba.

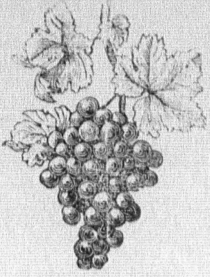
A bánatpenz az utolsó részletnél fog be tudatni.

A haszonbérből eredő kötelezettségek bérlet az árverés napjától, a közseget pedig alispáni jóváhagyás után fogják terhelni. Ezen bérlet után járó állami, megyei és közsegi adókat mint a házbért bérlet sajátjából fizeti, nemkülönben a szerződés díjat is. Miriszlón, 1911. szeptember 4-én.

Angyel József
körjegyző.

244 1—1

Jól érett
saját termésű
kitünő minőségű
csemeszőlő

kapható napi árak szerint Nagyenyed
Szentkirály-utca 114. szám alatt
LINGNER GYÖRGY-nél. Telefon
szám 15.

5 kilós postacsomag 360 kor. bér-
mentve az ország bármely részébe
küldetik.

Elsőrangú szabás és munka!

Értesítés!

Van szerencsém tisztelettel becső
figyelmét a városi és vidéki úri kö-
zönségnek felhívni, hogy külföldi
utamról haza érkeztem, melyen be-
vásárlásaimat eszközöltem.

Elvállalok a legújabb divat szerint
legkényesebb igényeknek megfelelő
felső kabátokat, szalonöltönyöket,
angol, sacó és skót öltönyöket.

Angol öltönyöket ma 60 kor. fel-
jebb is, kedvező fizetési feltételek
mellett is.

Dus választék őszi és téli angol,
francia és hazai szövetekben, me-
lyekből állandó nagy raktárt tartok.

N. e. úri közönség nagybecsű párt-
fogását kérve

vagyok alázatos szolgálója

GERŐ L., úri szabó.

Nagyenyed, Főtér.

221 5-

Gyászruhákat 24 óra alatt készílek.

Cigarettafőzők!

Egyesüljétek a cigaretta óriási
áremelésé miatt! Ne sajnáljátok
a kis fáradságot! — Töltsetek

Jacobi Antinicotin-
hüvelyeket,
vagy „OTTOMÁN” (törökfej)
és „TIP-TOP” aranyzópókás
cigaretta papírt.

Kölcsönt adok

arany-, ezüst tárgyakra
és más értékesebb ingókra.
Tőzsdén jegyzett vagy nem
jegyzett értékpapírokat,
sorsjegyeket, pénztár-
zetek, vállalatok részvényeit
árfolyam értékök 80—85
%-áig megelőlegezem.

Grünfeld S.,

zálogkölcsön intézete

Főtér 33 sz

242 1-3

Mosó-, vasaló és tisztító-intézet.

Van szerencsém a nagyérdemű közönség szí-
ves tudomására hozni, hogy

mosó-, vasaló és tisztító-intézetemet

Viz-utca 6. sz. alól

Tövis-u. 16. sz. alá helyeztem át.

Elvállalok mindennemű férfi- és női ruhák,
továbbá női kelengyék és kézimunkák tisz-
títását jutányos árak mellett.

A nagyérdemű közönség további szíves
pártfogását kéri tisztelettel

Izsó Istvánné.

Nagyenyed,

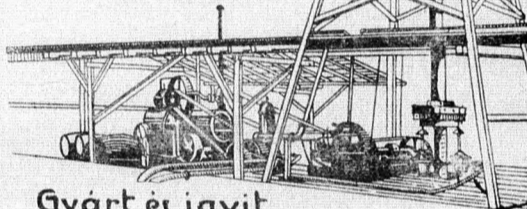
Tövis-u. 16. sz

LAPP HENRIK főle
MÉLYFŰRÁSOK
magyar részvénytársasága
BUDAPESTEN

Jroda: Gyár:
v. Balthory-utca 3. | X. Kőbányai út 4y.

Telefon: 114-16 (interurban) telefon: 157-72

ELVÁLLAL
MINDENMŰ FŰRÁSOKAT
a legnagyobb mélységig
minden célra

Gyárt és javít
MÉLYFŰRÁSI GÉPEKET, SZERSZÁMOKAT
ÉS ESZKÖZÖKET.

Legjobb referenciák!

Nagyenyedi Kisegítő Takarékpénztár R.-T.

Az Osztrák-Magyar Bank mellékhelye.

Részvénytőke 600.000 korona.	Előnyös kölcsönt ad betáblázásra, megfelelő kezeségre, értékpapírokra, sorsjegyekre, jóhitelű pénz- intézetek részvényeire. Vásárol és elad értékpapírokat. Letétbe elfogad értékpapírokat, sorsjegyeket, értéke- ket kevés őrzési díj mellett. Idegen kölcsönöket a legelőnyösebben konvertál. Váltókat az összeg nagysága szerint legelőnyösebb feltételek mellett számítol le. Állandó betétet a legkedvezőbb kamatláb mellett fogad el.	Tartalékalap 400.000 korona.
Az intézet hivatalos órái hétköznapokon: délelőtt 9—12 óráig, délután 3—4 óráig.		Üzletfeleink részére telefon bevezetve 14. szám alatt.

47 1-

Kitünő minőségű és legmagasabb szilárdságú Portland-Cementet ajánl olcsó áron a

PORTLAND-CEMENT-gyár Brassóban.

Itt helyben kapható Klemm Pál cégnél Szentkirály-utca 128.

44 13-

Rákóczi-utca 75. számú ház

— ELADÓ vagy KIADÓ. —

Értekezhetni lehet Dr. Elekes Károly ügyvéd úrnál. 306 4—

Megnyilt! Megnyilt!
a régen várt

Zálogkölcson-intézet

Főter 3. sz. alatt az udvarban, első ajtó balra mely mindenféle arany-, ezüstnemű és ékszerekre, valamint ruhaneműekre kölcsönt nyújt.

Hivatalos órák: Berkovits Béla
d. e. 7—12-ig, d. u. 2—7-ig. zálogház tulajdonos
28 3—

A nagyérdemű hölgyközönség

szíves tudomására adom, hogy e hó 15-én pár napra Nagynyedre érkezek és elvállalok angol és francia ruhák készítését a legegységesebb kivitelben. Szalonom jó híre és az úri hölgy vevőim bizonyíték rá, hogy csak a legdivatosabb, kifogástalan munka kerül ki tőlem. Akik szíves bizalmukkal megtisztelnak, kérem a kiadóhivatalban bejelenteni, hogy tiszteletemet tehessem.

Kiváló tisztelettel

KOCSIS PAL, női szabó
Budapest.

326 3—4

Iskola-könyvek

írászerek, rajzeszközök, füzetek, irkák legjobb kivitelben kaphatók Nagynyeden, a Bethlen-kollégiummal szemben

Földes könyvkereskedésben

MENDEL SÖRFŐZŐDE ÉS KERESKEDELMI R.-T.

TORDA.

Alsófehérmegyei raktarak:

Nagynyedi főraktár

házi kezelésben

Wohner Rudolfnál Szentkirály-u.

Gyulafehérvár:

Weill Bélánál

Tóvisen:

Nemayer Mihálynál.

Balázsfalván:

Dániel Ferencznél.

Ajánlja a Magyar Védő Egyesület által és a temesvári nemzetközi kiállításon legnagyobb díjjal, a „Grand prix“-vel kitüntetett

tordai Korona-sörét.

Továbbá bajor módra gyártott sötét

MALÁTA (Bock)

és nehéz világos

dupla márcziusi söreit.

Figyelem!

Csak akkor kap eredeti

tordai Korona-sört,

ha a cég vignettája az üvegen rajta van!

104 1—

Nyersolaj
Szivógáz
Diesel
Benzin

mótorok

és lokomobilok
mint specialiták:

Föld-
gáz
moto-
rok

Drezdai motorgyár részv.-társ.
Németország legrégebb, legnagyobb motorgyára
vezérképvisele:

Gellért Ignác és társa
Budapest, V., Koháry-utca 4.
(Alkotmány utca sark.)
Kedvező fizetési feltételek. Messzemenő jótállás.

1985—26

Kiadó lakások.

2 szoba, konyha, kamra, pince, mosókonyha, házhoz hordott ivóvízzel, esetleg villanyvilágítással kiadó Felszeg-u. 15—23. sz. alatt azonnal, olesón.
156 19—21

**KOBRÁK
CZIPŐK**
a legjobbak.

KAPHATÓK
Nagynyeden és vidéke részére kizárólag a Nagynyedi Fogyasztási és Értékesítő Szövetkezetnél.
153 13—24

A KÖZTUDATBA ment át,
hogy csakis

Kállai LAJOS motorgyára

Budapest,

VI., Gyár-u. 28. szám

szállítja teljes jótállás mellett a leghírnevesebb motorcséplő-készleteket.

Saját érdekében kérjen minden gazda disz-főárúkat, melyet ingyen és bérmentve küld a gyár!

Fontos figyelmeztetés!

Kállai Lajos hírneves motorgyára nem ívesztendő össze más Kállai nevű kerekedő czegekkel

139 13—25